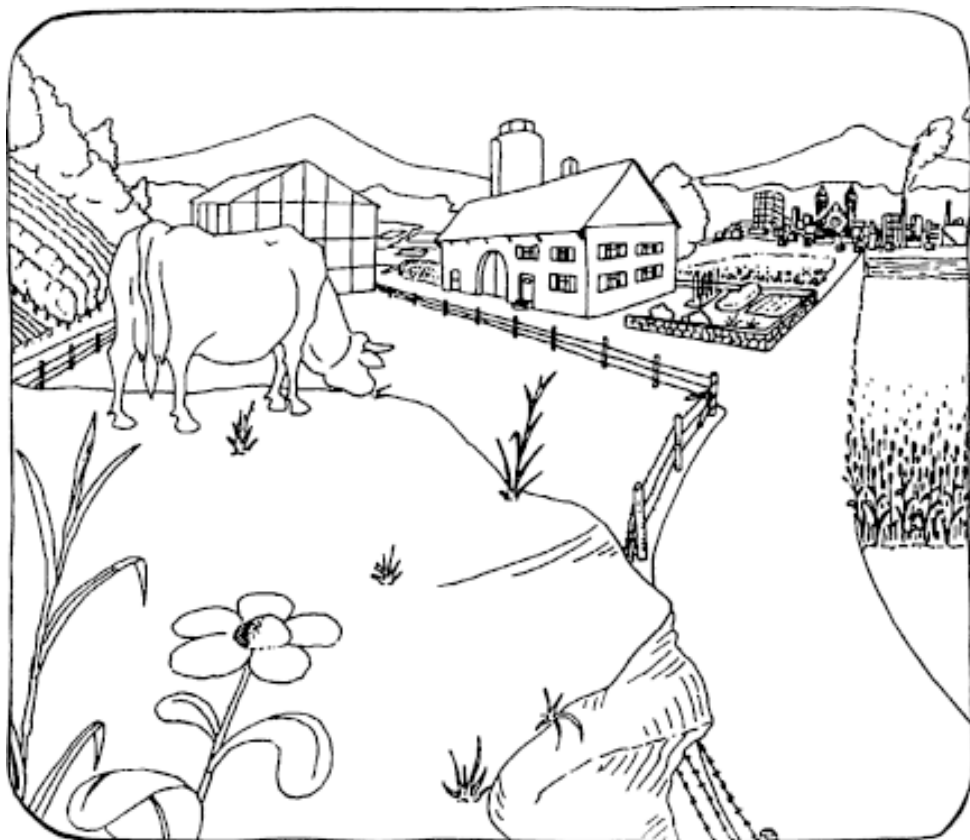

AGROEKONOMIKA

INVESTICIJSKO ULAGANJE U PODIZANJE STAJE ZA MLIJEČNE KRAVE

European Union
*Delegation of the European Commission
to the Republic of Croatia*

**HRVATSKI ZAVOD ZA
POLJOPRIVREDNU
SAVJETODAVNU SLUŽBU**

Kao uspješan stočar želite izgraditi modernu farmu za proizvodnju mlijeka da biste bili još uspješniji, da biste osigurali bolji život sebi, kao vlasniku obiteljskog gospodarstva i svojoj porodici.

Odluku o tome nije lako donijeti, zar ne?

Sigurni smo da Vam možemo pomoći!

Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu stručna je ustanova u poljoprivredi koja pomaže obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima pri donošenju odluka osiguranjem kvalitetnih informacija. Naše stručno iskustvo i tehničko znanje stoga Vam stoje na raspolaganju.

Pokušajmo zajedno razmotriti najvažnija strateška pitanja na temelju kojih ćete lakše donijeti tako važnu odluku za budućnost. Donošenje investicijske odluke proces je koji sa sobom nosi i određene rizike. Stoga, tehnička i ekonomska analiza svakog investicijskog ulaganja predstavlja temelj za donošenje investicijske odluke.

Načelno, svaka mliječna farma treba zadovoljavati ove uvjete:

- osigurati životinjama udobnost da mogu proizvoditi u okvirima svojih proizvodnih kapaciteta;
- omogućiti proizvodnju mlijeka zadovoljavajuće kvalitete;
- osigurati sustav hranidbe koji će životinjama omogućiti dobivanje potrebnih količina hrane za zadovoljenje nutritivnih potreba;
- omogućiti visoku djelatvornost i efikasnost rada na farmi;
- smanjiti mogućnost povreda, kao što su povrede zglobova, nagnječenje vimena, šepavost i druge, smanjiti oboljenja i stres kod životinja;
- onemogućiti zagađenje - poluciju okoliša;
- omogućiti ekonomičnu proizvodnju.

Tehnička analiza investicijskog ulaganja za podizanje mliječne farme, stoga, mora dati odgovore na ova pitanja:

1. Što sve uključuje investicijsko ulaganje?

Obično uključuje:

- izgradnju staje i pratećih objekata (silos, spremište za stočnu hranu, izmuzište, mljekarnica)
- nabavu osnovnog stada,
- nabavu potrebne mehanizacije za proizvodnju i distribuciju hrane te opreme za stajski objekt, a također i za prateće objekte.

2. Lokacija (smještaj) farme:

- položaj farme u odnosu na gospodarsku infrastrukturu u mjestu (blizina prometnica, otkupnog mjesta, gustoća naseljenosti, el. energetski priključak) ...
- položaj farme u sklopu gospodarskog dvorišta: položaj terena, mogućnost ispusta, izlaska na pašu u pašnom razdoblju, skupljanje i čuvanje mlijeka, distribucija stočne hrane, iznojavanje.

3. Vrsta i način izvedbe objekta:

Samostojeći objekt u sklopu gospodarskog dvorišta ili vezani objekt uz postojeću gospodarsku infrastrukturu; važno je zbog mogućnosti i potrebe proširenja objekta u budućnosti.

4. Veličina objekta:

Investicijsko ulaganje u podizanje nove staje za mliječne krave profitabilno je samo onda ako će se koristiti najmanje 25-30 godina i ako je objekt moderne izvedbe.

Zapamtite!

Za svaku tehničku fazu u proizvodnji mlijeka potrebno je osigurati odgovarajući prostor: za krave u laktaciji, u suhostaju, u rodilištu te prostor za specifične uvjete kao što su: odvajanje i liječenje bolesnih životinja, mužnja, prostor za telad i junice.

Optimalni način držanja muznih krava ovisi o veličini stada, djelotvornosti radne snage, području na kojem se farma nalazi kao i o subjektivnim sklonostima vlasnika farme. Na temelju dosadašnjih iskustava znamo da se farmeri, ovisno o području i tradiciji uzgoja, najčešće odlučuju za:

- a) staje s kravama na vezu,
- b) staje sa slobodnim držanjem.

5. Sustav hranidbe životinja i izgnojavanje

Za investicijsko ulaganje u novu staju za mliječne krave, valja znati da objekt mora biti moderne izvedbe za Vašu generaciju i iduće generacije, te da u njemu mora biti vrlo malo fizičkog rada. Stoga je važno sustav hranidbe životinja i sustav izgnojavanja, odnosno distribuciju hrane i manipulaciju stajskim gnojem ili gnojovkom, izvesti tako da se provodi mehanizirano, neovisno o sustavu uzgoja i načinu držanja krava.

Osim toga, vlastita proizvodnja krme preduvjet je uspješnom poslovanju mliječne farme. U pravilu svu voluminoznu krmu i svu koncentriranu krmu ugljikohidratnog sadržaja treba proizvoditi na gospodarstvu. Uvjet za to jest posjedovanje dovoljno kvalitetnih zemljišnih površina za proizvodnju hrane koji prema standardima iznosi oko 0,8 ha po kravi.

6. Izmuzište i oprema za mužnju

Sustav izmuzivanja potrebno je prilagoditi načinu držanja krava i on mora biti efikasan. Krave se muzu na stajalištu (mužnja u kante ili izravno u mljekovodne cijevi) ili u izmuzištu. Tipovi izmuzišta razlikuju se ovisno o broju muznih mjesta, rasporedu krava i načinu ulaska i izlaska krava (najpoznatiji tipovi izmuzišta jesu: "riblja kost" i tandem-izmuzište).

7. Opskrbljenost vodom

Osiguranje efikasne opskrbe vodom tijekom ljetnih i zimskih mjeseci za napajanje životinja, ali i za pranje mljekarskog pribora te rješavanje eventualnog zamrzavanja vode u zimskim mjesecima, važni su čimbenici kod podizanja objekata za mliječne krave.

Mogućnost proširenja objekta u budućnosti

U takvoj vrsti investicijskih ulaganja moramo biti sigurni radi li se o izgradnji potpuno novog objekta ili adaptaciji postojećeg/postojećih objekata, može li se ova investicija promatrati kao prva faza cjelokupnog ulaganja. Ako da, hoće li se ovom fazom osigurati uvjeti za iduće faze projekta?

Ekonomska analiza ulaganja:

Da bi mliječna farma uspješno poslovala, mora:

1. imati jasan cilj i program proizvodnje,
2. imati dobru upravu koja podrazumijeva način razmišljanja i donošenja odluka o vođenju farme,
3. koristiti moguće informacije i servise te poznavati ekonomske odnose i uvjete tržišta,
4. optimalno koristiti sve resurse, a posebno raspoloživo zemljište te tome prilagoditi opseg proizvodnje,
5. postizati visok prihod po jedinici uloženog inputa ili sredstva za proizvodnju,
6. postizati visok stajski prosjek, a prema tome i visoku godišnju proizvodnju i kvalitetu mlijeka.

Za ekonomsku analizu ulaganja potrebno je napraviti:

1. Početnu procjenu investicije koja daje odgovore na ova pitanja:

- zašto poljoprivrednik želi investirati,
- postoji li alternativno rješenje (dogradnja, adaptacija farme) i je li ono bolja solucija,
- je li investicija u skladu s planovima razvoja gospodarstva,
- koja su jake, a koje slabe točke investicije,
- kakvi su ekonomski pokazatelji poslovanja gospodarstva.

2. Ekonomsku ocjenu isplativosti investicije koja podrazumijeva izradu Investicijskog plana na temelju kojeg se mogu dobiti ovi pokazatelji:

- profitabilnost investicije,
- razdoblje povrata investicije,
- osjetljivost investicije na promjene uvjeta poslovanja,
- struktura i izvori financiranja investicije.

Dakle, **Investicijski plan** jest podloga na temelju koje poljoprivrednik može donijeti investicijsku odluku.

Da biste mogli planirati investicijsko ulaganje, napraviti kvalitetnu procjenu, i što je najvažnije: donijeti kvalitetnu odluku, morate znati kakvo je Vaše dosadašnje poslovanje.

Djelatnici Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu spremni su Vam ponuditi svoje stručno znanje i usluge za analizu poslovanja gospodarstva te izradu investicijskih planova za različite vrste investicijskih ulaganja, a kako to izgleda ako ste odlučili investirati u podizanje nove farme za mliječne krave, pokazujemo Vam na jednom od mogućih primjera.

Primjer:

Poljoprivrednik želi investirati u podizanje staje za 45 mliječnih krava.

Ukupna vrijednost investicijskog ulaganja iznosi 1.425.500 kuna, pri čemu je vrijednost:

Staja (vijek trajanja 30 godina)	705.500 kn
Oprema u objektu (vijek trajanja 10 godina)	70.000 kn
Mehanizacija (vijek trajanja 10 godina)	100.000 kn
Osnovno stado	450.000 kn
Zalihe i početni troškovi	90.000 kn
Ostali investicijski troškovi	10.000 kn
UKUPNO	1.425.500 kn

Poljoprivrednik planira investiciju financirati dijelom vlastitim sredstvima, a dijelom kreditom uz kamatnu stopu od 6 % godišnje na rok otplate od 6 godina. Godišnji anuitet iznosi 218.986 kn.

Uz godišnju proizvodnju mlijeka od 6.500 lit po kravi te cijenu mlijeka od 2,00 kn/lit navedeno investicijsko ulaganje isplativo je!

Poljoprivrednik mora ostvarivati pokriće varijabilnih troškova veće od 6.737 kn/kravi, da bi mogao podmirivati kreditne obveze i troškove održavanja objekta i opreme koji su procijenjeni na iznos od 141.000 kn godišnje.

Zanima Vas koliki prihod Vi morate ostvarivati ako se odlučite za investicijsko ulaganje u proizvodnju mlijeka?

S povjerenjem se obratite savjetniku HZPSS-a i sigurno ćete dobiti pravi odgovor!

Obratite nam se i mi ćemo Vam pružiti kvalitetne informacije koje će Vam pomoći u ostvarenju Vaših poslovnih ciljeva te Vas stručno pratiti u njihovoj realizaciji.

DJELATNICI HZPSS KOJIMA SE MOŽETE OBRATITI ZA POTREBNE INFORMACIJE:

MARINA MIKŠIĆ, dipl. inž., agroekonomist
Ilica 101/3, 10 000 Zagreb,
tel/fax: 01/3772-466, e-mail: mmiksic@agr.hr

TATJANA BORBAŠ, dipl. inž., agroekonomist
Ilica 101/3, 10 000 Zagreb
tel/fax: 01/3772-466, e-mail: tborbas@agr.hr

ROBERT ČREP, dipl. inž., agroekonomist
Stilinovičeva 7, 10 431 Sv. Nedjelja
tel: 3770-494, fax: 3373-564
e-mail: rcrep@agr.hr

NADA MURGIĆ, dipl. inž., agroekonomist
Budačka 55, 53 000 Gospić
tel/fax: 053/588-123
e-mail: nmurgic@agr.hr

NENAD KANTOCI, dipl. inž., VVV
Karla Tuškana 2, 49 218 Pregrada
tel: 049/376-022, 377-802, fax: 049/376-105
e-mail: nkantoci@agr.hr

DARKO ANTONINA, dipl. inž., stočarstvo
Stari kraj 6, 51 315 Mrkopalj
tel: 051/833-596, fax: 051/833-131
e-mail: dantonina@agr.hr

SINIŠA HRGOVIĆ, dipl. inž., ratarstvo
Vladimira Nazora 2, 33 000 Virovitica
tel/fax: 033/726-587, e-mail: shrgovic@agr.hr

Autor: **MARINA MIKŠIĆ**, dipl. inž. agr.

Odgovorni urednik: dr. sc. Ivan Katalinić

Grafička priprema: Damir Ravlić

Tisak: FiLeDaTa, Zagreb

Nakladnik: **Hrvatski zavod za poljoprivrednu
savjetodavnu službu**

Ulica grada Vukovara 78 • 10000 Zagreb

telefon: (1) 61 06 190 • fax: (1) 61 09 140

e-mail: hzpss@agr.hr

<http://www.agr.hr/hzpss/>

Za detaljnije informacije obratite se
savjetniku HZPSS